

tydde punkter, vare sig besluta införandet af nya skolafgifter eller uppföra löneförbättringsanslaget ens för hvad angår de femklassiga och högre elementarläroverken på ordinarie stat, tillåter jag mig härmed vördsammast föreslå:

att Riksdagen, i afvaktan å regeringens åtgärder för fullständig utredning af ifrågavarande ärende, måtte förbereda af tillfällig löneförbättring åt de vid allmänna läroverken samt de vid två- och enklassiga pedagogierna anställda lärare, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i vederbörande statsrådsprotokoll föreslagna grunder, å extra stat för år 1883 anvisa tillsammans 714,500 kronor.

Stockholm den 28 Januari 1882.

Sigfrid Wieselgren.

N:o 79.

Af Herr Ola Andersson i Burlöf: Angående hvitbetssockerbeskattningen.

Eftersom socker var belagdt med en i förhållande till artikelns inköpspris hög införseltull, tillkommen som en ren finanstull eller skatt, afsedd att bereda statsverket inkomst, så, och då socker af svensk råvara började blifva föremål för inhemsk fabrikation, hvarigenom alltså nämnda finanstull för denna industri blefve, hvad aldrig dermed varit afsedt, en skydsstull, större än i allmänhet andra industrier voro gynnade utaf, men statsverket fortfa-

rande hade behof utaf denna inkomstkälla, och således någon tullnedsättning ej gerna kunde ske, beslöt 1869 års Riksdag, sedan framställningar derom jemväl vid de två närmast föregående skett, att denna fabrikation skulle, till följd af den prisförhöjning å dess alster, som genom tullen bereddes den-samma, erlägga en s. k. accis, motsvarande en del af sockertullen, sålunda, att från och med den 1 Juli 1873 skulle erläggas en afgift för tillverkad socker motsvarande $\frac{1}{5}$ -del, från och med 1876 $\frac{2}{5}$ -delar, från och med 1879 $\frac{3}{5}$ -delar och slutligen från och med 1882 $\frac{4}{5}$ -delar af sockertullen; den återstående femtedelen skulle alltså derefter utgöra skyddstull för denna industri. (Kongl. Kungörelsen den 15 Oktober 1869).

Skälet till det successiva inträdandet af denna skatt, och att den ej med ens sattes till det slutliga beloppet, var naturligen att man ville försöka om denna industri — såsom i flera hänseenden för landet nyttig, ej minst genom de stora arbetstillfällena, odlingen af den härför erforderliga råprodukten bereder — kunde utan onaturligt skydd bära sig.

I sammanhang med detta beslut begärdes, och vid 1873 års riksdag framlades af Kongl. Maj:t detaljeradt förslag med afseende på *sättet för skattens uttagande* och erforderlig kontroll, hvilket förslag i det hufvudsakligaste af Riksdagen antogs, dock så, att skatten, som med hänsyn till billigare och enklare kontroll skulle utgå af råvaran efter ett visst beräknadt sockerrendement, så till vida sattes lägre, att man beräknade ett sockerutbyte af $6\frac{1}{4}$ skålpund råsocker på 100 skålpund betor i stället för af Kongl. Maj:t föreslagna $7\frac{1}{2}$ procent.

Sedan dess har sockertullen höjts, och utgör nu, som bekant, på råsocker 10 och på raffinad 14 öre per skålpund.

I enlighet med 1869 års Riksdags beslut utgick alltså skatten från den 1 Juli 1873 med $\frac{1}{5}$ -del (Kongl. Förordningen den 30 Maj 1873), och från den 1 Juli 1876 med $\frac{2}{5}$ -delar af gällande tullsats (Kongl. Kungörelsen den 2 Juni 1876).

Med anledning af motion i Andra Kammaren vid 1879 års riksdag tillstyrkte Bevillnings-Utskottet — betänkande N:o 2 — att skatten fortfarande och intill den 1 Juli 1882 skulle blifva vid det dåvarande beloppet, eller $\frac{2}{5}$ -delar, och detta bifölls af båda Kamrarna. Uti Riksdagens skrifvelse härom den 9 April samma år, N:o 19, heter det att Riksdagen »*funnit skäl vara för handen att uppskjuta den ytterligare höjning i tillverkningsafgiften, som enligt 1869 års riksdagsbeslut skulle inträda från och med den 1 Juli innevarande år (1879). Genom ett sådant uppskof, på hvilket statsverket gör en jämförelsevis ringa förlust, kan vinnas ledning för bedömandet, huruvida industrien inom de orter, för hvilka den är naturlig, så utvecklas att*

den kan bära en ytterligare skatteförhöjning, om hvilken Riksdagen först då torde böra definitivt besluta.»

Kongl. Kungörelsen den 25 April 1879, hvarigenom detta beslut kungöres, innehåller endast bestämmelse om hvad skatten skall utgöra till den 1 Juli 1882.

I sådant skick stod frågan, då Malmöhus läns hushållningssällskap beslöt, och genom sin ordförande den 20 September sistlidne år ingick till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan om proposition till Riksdagen i syfte, att all vidare förhöjning i skatten skulle för en tid af 10 år inställas.

Med anledning häraf hafva utlåtanden infordrats från Konungens Befallningshafvande i Malmö, som i utlåtande den 14 Oktober sistlidne år tillstyrkt ansökningen; från Landtbruksakademiens förvaltningskomité af den 28 samma månad, hvaruti ej blott ansökningen tillstyrkes, utan jemväl ifrågasättes att, för att nya fabriker skulle kunna uppstå, vissa frihetsår för sådana skulle medgifvas, samt från Kommerskollegium, som i motsats mot förenämnda myndigheter afstyrkt ansökningen.

Kongl. Maj:t läser hafva beslutat att icke till Riksdagen göra framställning i saken. Måhända kan detta beslut förklaras deraf, att Kongl. Maj:t ansett sig icke böra till Riksdagen göra något förslag, som skulle kunna tyda på, eller åtminstone få sken utaf, att gå i den ena eller andra rigtningen, innan ännu den af Riksdagen begärda och pågående utredningen angående våra näringars ställning är afslutad, och detta desto hellre, som frågan i alla fall kunde och antagligen skulle af Riksdagen upptagas.

Huruvida, om intet beslut nu påkallats, skatten skulle fortfarit att utgå med $\frac{2}{5}$ -delar, eller om den utan något nytt beslut skulle höjts med $\frac{1}{5}$, eller kanske med $\frac{2}{5}$ -delar i följd af 1869 års beslut och Kongl. kungörelse, är svårt att afgöra, enär å ena sidan Riksdagen 1879 förklarar, att nytt beslut borde fattas, innan en skatteförhöjning inträdde, men, å den andra, Kongl. kungörelsen den 15 Oktober 1869 icke är genom någon annan förordning upphäfd, och ej heller särskildt beslut om uppskof med den sista femtedelen fattadt.

Af hvad nu är anfördt framgår, att anledningar icke saknas att draga frågan inför Riksdagen.

Under de meningsstrider, som de senare åren egt rum mellan anhängarne af frihandel och tullskydd, har jag och många med mig städse påyrkat att man åtminstone skulle låta det blifva vid det närvarande, till dess den begärda utredningen föreligger, och ej gå denna i förväg. Så har också i allmänhet skett. Ensamt af denna anledning kan man ju hafva rätt att begära att samma förfarande iakttages i detta afseende.

Då nu härtill kommer, att 1879 års Riksdag, såsom förut är erin-

radt, förklarar sig vilja, genom det då beslutade uppskofvet, vinna ledning för bedömandet huruvida denna industri så utvecklats, att den kan bära en ytterligare skatteförhöjning, en tankegång, som för öfrigt genomgår jemväl öfriga beslut i saken, så lär den väl också nu böra blifva föremål för pröfning.

Jag antager att Bevillnings-Utskottet icke saknar utvägar eller material för att bedöma frågan i det utvecklingsstadium, hvaruti denna industri nu befinner sig; jag tillåter mig dock att bifoga en uppgift öfver den betafverkning, som egt rum vid sockerfabriken i Arlöf, hvilken visar att denna del af fabriken verksamhet på senare tiden betydligt utvidgats, en omständighet, som, i förening dermed att samma fabrik *med den nuvarande skatten* gifvit rätt goda ekonomiska resultat, äfven visar att denna industri icke bör dömas såsom omöjlig i vårt land, ehuru den svårligen skulle kunnat bära den högre och icke den högsta bestämda skatten.

I fråga om anläggning af nya fabriker, så synes det mig som detta skulle bättre främjas, om man, utom någon frihetstid, med lämpliga vilkor, för nya fabriker — i stället för att låta 1869 års beslut med de återstående förhöjningarne stå qvar och gång efter annan uppskjuta tillämpningen deraf — nu bestämde skatten till *hälften* af sockertullen, och låter det dervid förblifva, intill dess det med full säkerhet visar sig, om industrien fortfarande behöfver det återstående skyddet, samt om den i afseende på dess i öfrigt nyttiga verkningar är förtjent utaf att vidare bibehålla detsamma, d. v. s. man låter framtiden sörja för och bestämma om och när någon vidare förhöjning i skatten bör ifrågakomma, men i öfrigt med bibehållande af det nuvarande *sättet* för skattens uttagande, emot hvilket jag ej hört någon anmärkning göras.

Skulle det häremot anmärkas att man ändå ej är säker på att ej skatten när som helst kan höjas, eller ock — hvilket har precis samma verkan — tullen nedsättas, och att detta ej inbjuder till nya fabrikers anläggande, ja, då har jag ej annat svar än att detta är förhållandet med allt skyddstullssystem, hvadan jag också mer än en gång framhållit att kapitalet säkrare nedlägges i industri, som bär sig härförutan; men nekas kan dock ej att det har vida mera sannolikhet för sig att en högre skatt ej pålægges förr, än industrien kan bära det, om det erfordras ett nytt beslut härför, än om beslutet förut finnes.

I hopp att Bevillnings-Utskottet, derest mitt förslag vinner dess understöd, närmare formulerar förslaget, föreslår jag vördsamligen, att, med upphäfvande af hvad i äldre stadganden häremot strider, Riksdagen må besluta,

dels någon frihetstid för nya fabriker och dels att skatten på hvitbetssockertillverkningen från och med den 1

Juli innevarande år skall utgå med hälften af gällande införseltull å råsocker, efter den beräkning, som i öfrigt nu är gällande.

Stockholm den 27 Januari 1882.

Ola Andersson.

Sockerfabriken i Arlöf.

	Afverkade hvitbeter i centner. Netto.	Kolonialråsocker. Skålpund.
1870/71	143,895	—
1871/72	165,210	686,300
1872/73	233,260	199,300
1873/74	221,516	1,394,600
1874/75	170,973	1,875,200
1875/76	278,600	1,434,000
1876/77	238,540	1,348,700
1877/78	174,965	2,449,100
1878/79	165,440	1,865,800
1879/80	247,405	2,382,500
1880/81	453,899	1,000,000
